

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU FEDERACIJE BiH

(„Službene novine FBiH“ br.98/15 od 23.12.2015 godine)

Član 1.

U Zakonu o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 53/03, 73/05 i 19/06) u članu 2. iza stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

"(2) Sud ne može odbiti da odlučuje o zahtjevu za koji je nadležan."

Dosadašnji stav (2) postaje stav (3).

Član 2.

Član 7. mijenja se i glasi:

"(1) Stranke su dužne iznijeti sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i izvoditi dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.

(2) Sud će razmotriti i utvrditi samo činjenice koje su stranke iznijele i odrediti izvođenje samo onih dokaza koje su stranke predložile, ako zakonom nije drugačije određeno.

(3) Sud je ovlašten utvrditi i činjenice koje stranke nisu iznijele i naložiti izvođenje dokaza koje stranke nisu predložile ako iz rezultata rasprave i dokazivanja proizilazi da stranke idu za tim da raspoložu zahtjevima kojima ne mogu raspolagati (član 3. stav 2.)."

Član 3.

U članu 10. dodaje se novi stav 1. koji glasi:

"(1) Stranka ima pravo da sud odluči o njenim zahtjevima i prijedlozima u razumnom roku."

Dosadašnji stav (1) postaje stav (2).

Član 4.

Član 16. mijenja se i glasi:

"(1) Sud do pravomoćnosti odluke, po službenoj dužnosti, pazi da li rješavanje spora spada u sudsku nadležnost.

(2) Kada sud u toku postupka, do pravomoćnosti odluke, utvrdi da za rješavanje spora nije nadležan sud nego neki drugi organ vlasti oglasit će se nenadležnim, ukinuti provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu.

(3) Kada sud u toku postupka utvrdi da za rješavanje spora nije nadležan sud u Bosni i Hercegovini, po službenoj dužnosti proglasit će se nenadležnim, ukinut će provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu."

Član 5.

Član 17. mijenja se i glasi:

"Sud do pravomoćnosti odluke, po službenoj dužnosti, pazi na svoju stvarnu nadležnost."

Član 6.

U članu 25. dodaje se stav 2. koji glasi:

"(2) Sud u slučaju sumnje o postojanju i obimu imuniteta može zatražiti obavještenje od ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa."

Član 7.

Iza člana 32. podnaslov i član 33. mijenjaju se i glase:

"Nadležnost u sporovima radi zaštite prava na osnovu pisane garancije proizvođača

Član 33.

Za suđenje u sporovima za zaštitu prava na osnovu pisane garancije protiv proizvođača koji je dao garanciju nadležan je, osim suda opće mjesne nadležnosti za tuženog, i sud opće mjesne nadležnosti za prodavca koji je pri prodaji stvari uručio kupcu pisanu garanciju proizvođača."

Član 8.

Iza člana 33. dodaje se podnaslov i novi član 33a. koji glase:

"Nadležnost u sporovima radi zaštite prava potrošača

Član 33a.

Za suđenje u sporovima za zaštitu prava potrošača, pored suda opće mjesne nadležnosti, nadležan je i sud na čijem području potrošač ima prebivalište, odnosno boravište."

Član 9.

Član 53. mijenja se i glasi:

"(1) Parnični postupak se pokreće tužbom.

(2) Tužba mora sadržavati:

- 1) određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih potraživanja (tužbeni zahtjev),
- 2) činjenice na kojima tužilac zasniva tužbeni zahtjev,

- 3) dokaze kojima se utvrđuju te činjenice,
 - 4) naznaku vrijednosti spora,
 - 5) druge podatke koje u skladu sa odredbama člana 334. ovog zakona mora imati svaki podnesak.
- (3) Ako je tužilac u tužbi naveo pravni osnov, sud nije vezan uz njega."

Član 10.

U članu 54. u stavu 1. iza riječi "odnosa", dodaju se riječi: "povredu prava ličnosti".

Iza stava 2. dodaju se novi st. 3. i 4. koji glase:

"(3) Tužba za utvrđenje može se podnijeti radi utvrđivanja postojanja, odnosno nepostojanja činjenice ako je to predviđeno posebnim zakonom ili drugim propisom.

(4) Tužba za utvrđenje povrede prava ličnosti može se podnijeti, bez obzira na to da li je postavljen zahtjev za naknadu štete ili drugi zahtjev u skladu sa posebnim zakonom."

Dosadašnji st. (3) i (4) postaju st. (5) i (6).

U stavu 6. broj "3" zamjenjuje se brojem "5".

Član 11.

U članu 56. iza stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

"(2) Ako tužilac preinačuje tužbu zbog okolnosti koje su nastale nakon podnošenja tužbe tako da iz iste činjenične osnove zahtijeva drugi predmet ili novčanu sumu, tuženi se takvom preinačenju ne može protiviti."

Dosadašnji stav (2) postaje stav (3).

Član 12.

U članu 58. stav 1. mijenja se i glasi:

"(1) Tužilac može, do zaključenja glavne rasprave, svoju tužbu preinačiti tako da umjesto prvobitno tuženog tuži drugu osobu."

Član 13.

Član 59. mijenja se i glasi:

"(1) Tužilac može povući tužbu bez pristanka tuženog prije nego što je tužba dostavljena tuženom. Tužba se može povući i nakon dostave tuženom sve do zaključenja glavne rasprave, ako tuženi na to pristane. Ako se tuženi u roku osam dana od dana obavijesti o povlačenju tužbe ne izjasni o tome, smatrat će se da je pristao na povlačenje.

(2) Tužba se, uz izričit pristanak tuženog, može povući i nakon zaključenja glavne rasprave do pravomoćnosti odluke kojom se postupak pred prvostepenim sudom dovršava. U tom slučaju tuženi svoj zahtjev za naknadu troškova postupka mora postaviti najkasnije u svojoj saglasnosti za povlačenje tužbe.

(3) Ako u slučaju iz stava 2. ovog člana dođe do povlačenja tužbe prije nego što je prvostepeni sud donio svoju odluku, odnosno prije nego što je ona u povodu žalbe dostavljena

drugostepenom sudu, prvostepeni sud će rješenjem utvrditi da je tužba povučena, odnosno rješenjem utvrditi da je presuda bez pravnog dejstva i utvrditi da je tužba povučena. Tim će rješenjem odlučiti i o zahtjevu tuženog za naknadu troškova postupka.

(4) Ako dođe do povlačenja tužbe pred prvostepenim sudom nakon donošenja prvostepene odluke, dok je postupak u povodu žalbe u toku pred drugostepenim sudom, prvostepeni sud će odmah obavijestiti drugostepeni sud da je došlo do povlačenja tužbe.

(5) Ako u slučaju iz stava 2. ovog člana dođe do povlačenja tužbe nakon što je predmet dostavljen drugostepenom sudu, drugostepeni sud će, ako prije toga nije odlučio po žalbi, rješenjem utvrditi da je presuda bez pravnog dejstva i da je tužba povučena. Istim rješenjem sud će odlučiti i o zahtjevu tuženog za naknadu troškova postupka.

(6) Podnesak kojim se, u slučaju iz stava 2. ovog člana, povlači tužba, podnosi se putem prvostepenog suda koji može, ako cijeni da je to potrebno, održati ročište sa strankama radi provjere jesu li ispunjeni uvjeti za povlačenje tužbe.

(7) Tužilac može svoju tužbu povući i na ročištu pred drugostepenim sudom.

(8) Povučena tužba smatra se kao da nije ni bila podnesena i može se ponovo podnijeti."

Član 14.

Iza člana 61. dodaje se novo poglavlje IIIa. i čl. od 61a. do 61f. koji glase:

"IIIa. - POSTUPAK ZA RJEŠAVANJE SPORNOG PRAVNOG PITANJA

Član 61a.

(1) Ako u postupku pred prvostepenim sudom u većem broju predmeta postoji potreba da se zauzme stav o spornom pravnom pitanju koje je od značaja za odlučivanje o predmetu postupka pred prvostepenim sudovima, prvostepeni sud će po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke zahtjevom pokrenuti postupak pred Vrhovnim sudom Federacije radi rješavanja spornog pravnog pitanja.

(2) Sud koji je pokrenuo postupak za rješavanje spornog pravnog pitanja dužan je zastati sa postupkom dok se ne okonča postupak pred Vrhovnim sudom Federacije.

Član 61b.

(1) Zahtjev iz člana 61a. stav 1. ovog zakona treba sadržavati kratak prikaz utvrđenog stanja stvari u konkretnoj pravnoj stvari, navode stranaka o spornom pravnom pitanju i razloge zbog kojih se sud obraća sa zahtjevom za rješavanje spornog pravnog pitanja. Sud će uz zahtjev priložiti i sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja. Zahtjev se ne dostavlja strankama na izjašnjenje.

(2) Ako stranka predloži pokretanje postupka za rješavanje spornog pravnog pitanja, a protivna stranka nije bila u mogućnosti izjasniti se o prijedlogu, sud će dostaviti prijedlog drugoj stranci na izjašnjenje u roku osam dana od dana dostavljanja prijedloga.

(3) Prvostepeni sud dužan je uz zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja dostaviti predmet i Vrhovnom sudu Federacije.

Član 61c.

(1) Vrhovni sud Federacije odbacit će nepotpun ili nedozvoljen zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja.

(2) Zahtjev iz stava 1. ovog člana je nedozvoljen ako je o takvom zahtjevu Vrhovni sud Federacije već donio odluku.

Član 61d.

(1) Vrhovni sud Federacije rješava sporno pravno pitanje po pravilima postupka za usvajanje pravnih stavova.

(2) Vrhovni sud Federacije odbit će riješiti sporno pravno pitanje ako ono nije od značaja za odlučivanje u većem broju predmeta u postupku pred prvostepenim sudom.

(3) Vrhovni sud Federacije dužan je riješiti sporno pravno pitanje u roku 60 dana od dana prijema zahtjeva.

Član 61e.

(1) U odluci povodom zahtjeva za rješavanje spornog pravnog pitanja Vrhovni sud Federacije iznosi razloge kojima obrazlaže zauzeto pravno shvatanje.

(2) Odluka iz stava 1. ovog člana dostavlja se sudu koji je pokrenuo postupak i objavljuje na internet stranici Vrhovnog suda Federacije ili na drugi pogodan način.

Član 61f.

Ako je Vrhovni sud Federacije riješio sporno pravno pitanje, stranke u postupku u kome se postavlja isto sporno pravno pitanje nemaju pravo tražiti njegovo rješavanje u parnici koja je u toku."

Član 15.

U članu 71. stav 2. mijenja se i glasi:

"(2) Ako tuženi osporava tužbeni zahtjev, odgovor na tužbu mora sadržavati i razloge iz kojih se tužbeni zahtjev osporava, činjenice na kojima tuženi zasniva svoje navode i dokaze kojima se utvrđuju te činjenice."

Član 16.

U članu 73. dodaje se stav 2. koji glasi:

"(2) Ukoliko odgovor na tužbu bude odbačen ili povučen u skladu sa članom 336. stav 3. ovog zakona, smatrat će se da tuženi nije odgovorio na tužbu."

Član 17.

Iza člana 78. dodaje se novi član 78a. koji glasi:

"Član 78a.

Ako stranka ili njen zakonski zastupnik nije u stanju jasno i određeno izjasniti se o predmetu raspravljanja, a nema punomoćnika, sud će upozoriti na potrebu da uzme punomoćnika."

Član 18.

U članu 83. st. 1. i 2. mijenjaju se i glase:

"(1) Ako pred istim sudom teče više parnica između istih osoba ili u kojima je ista osoba protivnik raznih tužilaca ili raznih tuženih, sud može, na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti, rješenjem spojiti sve te parnice radi zajedničkog raspravljanja, ako bi se time ubrzalo raspravljanje ili smanjili troškovi. Za sve spojene parnice sud će donijeti zajedničku presudu.

(2) Sud može, na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti, odrediti da se odvojeno raspravlja o pojedinim zahtjevima iz iste tužbe, te će nakon završetka odvojenog raspravljanja donijeti posebne odluke o tim zahtjevima."

Član 19.

U članu 87. iza riječi "postupka" dodaju se riječi: "do njegovog pravomoćnog okončanja".

Iza stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

"(2) Ako je sudska nagodba zaključena nakon donošenja prvostepene presude, prvostepeni sud donijet će rješenje kojim će utvrditi da je prvostepena presuda bez dejstva."

Član 20.

U članu 92. dodaje se stav 4. koji glasi:

"(4) Ako sudska nagodba bude poništena, postupak se nastavlja kao da sudska nagodba nije ni bila zaključena."

Član 21.

U članu 99. u stavu 1. u tački 2) iza riječi "tužbu," dodaju se riječi: "uključujući izvođenje dokaza čitanjem isprava".

Član 22.

U članu 103. riječ "iznose" zamjenjuje se riječima: "mogu iznijeti".

Član 23.

U članu 112. u stavu 3. na kraju druge rečenice, iza riječi "obaviještena" dodaje se zarez i riječi: "osim ako su na tom ročištu iznesene nove činjenice".

Iza stava 3. dodaje se stav 4. koji glasi:

"(4) Sud može po službenoj dužnosti odgoditi zakazano ročište samo u slučajevima predviđenim ovim zakonom."

Član 24.

U članu 114. dodaje se stav 2. koji glasi:

"(2) Ako se ročište drži pred novim sudijom sud može, uz saglasnost stranaka, odlučiti da se ponovo ne saslušavaju svjedoci i vještaci i da se ne obavlja novi uviđaj, već da se pročitaju zapisnici o izvođenju tih dokaza."

Član 25.

U članu 115. stav 3. se briše.

Dosadašnji st. (4), (5) i (6) postaju st. (3), (4) i (5).

Član 26.

U članu 124. dodaje se stav 2. koji glasi:

"(2) Ako stranka ne postupi po nalogu suda, sud je ovlašten po službenoj dužnosti pribaviti i izvesti te dokaze."

Član 27.

Iza člana 129. dodaje se novi član 129a. koji glasi:

"Član 129a.

(1) Ako sudu nije poznato pravo koje važi u stranoj državi, zatražit će obavještenje od organa uprave nadležnog za poslove pravosuđa.

(2) Sud može i od stranke zatražiti da podnese javnu ispravu izdatu od nadležnog inozemnog organa, kojom se potvrđuje koje pravo važi u stranoj državi."

Član 28.

U članu 132. u stavu 1. iza riječi "pravno" dodaju se riječi: "ili fizičko".

Član 29.

U članu 164. dodaju se novi st. (2) i (3) koji glase:

"(2) Sud može odlučiti da se sasluša samo jedna stranka ako se uvjeri da drugoj stranci, odnosno osobi koja se ima saslušati za tu stranku nisu poznate sporne činjenice ili ako saslušanje te stranke nije moguće.

(3) Ako u toku postupka stranka umre ili ponovno saslušanje stranke nije moguće ili je otežano iz drugih razloga, sud će pročitati zapisnik sa iskazom te stranke."

Član 30.

Član 183. se briše.

Član 31.

U članu 191. stav 4. mijenja se i glasi:

"(4) U obrazloženju sud će izložiti: zahtjeve stranaka, činjenice koje su stranke iznijele i dokaze koje su izveli, koje je od tih činjenica sud utvrđivao, zašto i kako ih je utvrdio, a ako ih je utvrdio dokazivanjem, koji su dokazi izvedeni, te kako ih je ocijenio. Sud će posebno navesti koje je odredbe materijalnog prava primijenio odlučujući o zahtjevima stranaka, a izjasnit će se, ako je to potrebno, i o stavovima stranaka o pravnoj osnovi spora, te o njihovim prijedlozima i prigovorima o kojima nije dao svoje razloge u odlukama koje je već donio tokom postupka."

Član 32.

U članu 192. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

"(3) Ako stranka ne predloži donošenje dopunske presude u roku iz stava 1. ovog člana, smatrat će se da je tužba u tom dijelu povučena."

Član 33.

U članu 208. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

"(2) Presuda zbog propuštanja ne može se pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja."

Dosadašnji stav (2) postaje stav (3).

Iza stava 3. dodaje se stav 4. koji glasi:

"(4) Kada se presuda na osnovu priznanja i presuda na osnovu odricanja pobija zbog toga što je izjava o priznanju ili odricanju data u bitnoj zabludi ili pod uticajem prisile ili prevare, stranka može u žalbi iznijeti i nove činjenice, te predložiti nove dokaze koji se tiču tih mana u volji."

Član 34.

Član 209. mijenja se i glasi:

"(1) Povreda odredaba parničnog postupka postoji ako sud u toku postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

(2) Povreda odredaba parničnog postupka uvijek je od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude u sljedećim slučajevima:

1) ako je u donošenju presude učestvovao sudija koji je po zakonu morao biti isključen ili izuzet (član 357. ZPP);

2) ako je odlučeno o zahtjevu koji nije u sudskoj nadležnosti (član 16. ZPP);

3) ako je sud odlučio o tužbenom zahtjevu za koji je stvarno nadležan viši sud;

4) ako je protivno odredbama ovog zakona sud zasnovao svoju odluku na nedozvoljenim raspolaganjima stranaka (član 3. stav 3. ZPP);

- 5) ako je sud donio presudu bez glavne rasprave;
 - 6) ako je protivno odredbama ovog zakona sud donio presudu na osnovu priznanja, presudu na osnovu odricanja i presudu zbog propuštanja;
 - 7) ako je protivno odredbama ovog zakona sud odbio zahtjev stranke da se u postupku služi svojim jezikom i pismom i da prati tok postupka na svom jeziku;
 - 8) ako je u postupku kao tužilac ili tuženi učestvovalo lice koje ne može biti stranka u postupku, ili ako stranku koja je pravno lice nije zastupalo ovlašteno lice, ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili ako zakonski zastupnik, odnosno punomoćnik stranke nije imao potrebno ovlaštenje za vođenje parnice ili pojedine radnje u postupku, ako vođenje parnice, odnosno obavljanje pojedinih radnji u postupku nije bilo naknadno odobreno;
 - 9) ako je odlučeno o zahtjevu o kojem već teče parnica ili kojeg se tužilac odrekao ili o kojem je već prije pravomoćno presuđeno ili o kojem je već zaključena sudska nagodba ili nagodba koja po posebnim propisima ima svojstvo sudske nagodbe;
 - 10) ako je protivno zakonu bila isključena javnost na glavnoj raspravi;
 - 11) ako je presudom prekoračen tužbeni zahtjev;
 - 12) ako je odlučeno o nepravovremeno podnesenoj tužbi, a zbog toga je tužbu trebalo odbaciti (član 67. stav 1. tačka 2.);
 - 13) ako prije podnošenja tužbe nije proveden zakonom predviđen postupak mirnog ili drugačijeg ostvarivanja prava, a zbog toga je tužbu trebalo odbaciti.
- (3) Zbog povreda odredaba parničnog postupka iz stava 2. tačka 7. ovog člana, žalbu može izjaviti samo stranka koje se ti nedostaci tiču."

Član 35.

U članu 213. u stavu 3. iza riječi "odrekla" dodaju se riječi: "prava na žalbu", a iza riječi "od" dodaje se riječ "izjavljene".

Član 36.

Iza člana 213. dodaje se novi član 213a. koji glasi:

"Član 213a.

U slučaju da podnosilac žalbe odustane od izjavljene žalbe, prvostepeni sud će rješenjem utvrditi odustanak od žalbe."

Član 37.

U članu 215. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

"(3) Primjerak objašnjenja u povodu navoda žalbe sudija prvostepenog suda dostavit će strankama koje mogu dati svoje izjašnjenje u roku osam dana."

Član 38.

U članu 216. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

"(3) U slučaju iz stava 2. ovog člana na odgovarajući način će se primjenjivati odredbe člana 215. stav 3. ovog zakona."

Član 39.

U članu 217. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

"(3) Ako drugostepeni sud ocijeni da bi prvostepenu presudu trebalo ponovo ukinuti nakon što je ona već jednom ukinuta povodom žalbe, dužan je zakazati raspravu, osim ako se radi o presudi na osnovu priznanja, presudi na osnovu odricanja i presudi zbog propuštanja."

Dosadašnji st. (3) i (4) postaju st. (4) i (5).

Član 40.

U članu 221. iza riječi "postupka" dodaju se riječi: "iz člana 209. stav 2. tač. 2), 3), 8), 9), 12) i 13) ovog zakona".

Član 41.

U članu 224. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

"(2) Prvostepena presuda se povodom žalbe može ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje samo jednom, osim ako se radi o presudi na osnovu priznanja, presudi na osnovu odricanja i presudi zbog propuštanja."

Član 42.

Iza člana 224. dodaje se novi član 224a. koji glasi:

"Član 224a.

Sud će rješenjem utvrditi da je prvostepena presuda bez dejstva i da je žalilac odustao od žalbe, ako su stranke zaključile sudsku nagodbu u toku postupka po žalbi."

Član 43.

U članu 225. dodaju se novi st. 2. i 3. koji glase:

"(2) Drugostepeni sud će rješenjem utvrditi da je podnosilac žalbe odustao od podnesene žalbe ako je to propustio učiniti prvostepeni sud.

(3) Ako je podnosilac žalbe odustao od žalbe u postupku pred drugostepenim sudom, sud će rješenjem utvrditi odustanak od žalbe."

Član 44.

Član 227. mijenja se i glasi:

"(1) Drugostepeni sud će u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave rješenjem ukinuti prvostepenu presudu i predmet vratiti istom prvostepenom sudu radi održavanja nove glavne rasprave ako utvrdi da postoji jedan od sljedećih razloga iznesenih u žalbi:

1) ako je protivno odredbama ovog zakona sud donio presudu na osnovu priznanja ili presudu na osnovu odricanja ili presudu na osnovu propuštanja;

2) ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a posebno propuštanjem dostave nije data mogućnost da raspravlja pred sudom, a to je postupanje bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude;

- 3) ako je sud donio presudu bez glavne rasprave;
 - 4) ako je presudu donio sudija koji je po zakonu morao biti isključen ili izuzet;
 - 5) ako je protivno odredbama ovog zakona sud odbio zahtjev stranke da se u postupku služi svojim jezikom i pismom i prati tok postupka na svom jeziku.
- (2) Ako drugostepeni sud utvrdi da je u prvostepenom postupku odlučeno o zahtjevu koji nije u sudskoj nadležnosti ili o zahtjevu po tužbi koja je podnijeta poslije zakonom propisanog roka ili ako prije podnošenja tužbe nije proveden zakonom predviđeni postupak mirnog ili drugačijeg ostvarivanja prava, a zbog toga je tužbu trebalo odbaciti, ili o kojem već teče parnica ili o kojem je već prije pravomoćno presuđeno ili kojeg se tužilac odrekao ili o kojem je već zaključena sudska nagodba, ukinut će prvostepenu presudu i odbaciti tužbu.
- (3) Ako drugostepeni sud utvrdi da je u prvostepenom postupku kao tužilac ili tuženi učestvovala osoba koja ne može biti stranka u postupku ili ako stranku u postupku koja je pravno lice nije zastupala ovlaštena osoba ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili ako zakonski zastupnik, odnosno punomoćnik stranke nije imao potrebna ovlaštenja za vođenje parnice, odnosno obavljanje pojedinih radnji u postupku, ako vođenje parnice, odnosno obavljanje pojedinih radnji u postupku nije bilo naknadno odobreno, s obzirom na prirodu povrede ukinut će prvostepenu presudu i vratiti predmet nadležnom prvostepenom sudu ili će ukinuti prvostepenu presudu i odbaciti tužbu.
- (4) Ako drugostepeni sud utvrdi da je prvostepenu presudu donio stvarno nenadležan sud, ukinut će prvostepenu presudu i predmet ustupiti stvarno nadležnom sudu.
- (5) Kad drugostepeni sud ukine presudu prvostepenog suda i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje, može narediti da se nova glavna rasprava ili pripremno ročište održi pred drugim sudijom.
- (6) U obrazloženju rješenja kojim se prvostepena presuda ukida treba navesti koje su odredbe parničnog postupka povređene i u čemu se povrede sastoje."

Član 45.

Iza člana 227. dodaje se novi član 227a. koji glasi:

"Član 227a.

- (1) Drugostepeni sud će rješenjem ukinuti presudu prvostepenog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje ako utvrdi da je prvostepenom presudom prekoračen tužbeni zahtjev na način da je odlučeno o nečemu drugom a ne o onome što je traženo.
- (2) Ako utvrdi da je prvostepenom presudom prekoračen tužbeni zahtjev na način da je dosuđeno više od onoga što je traženo, drugostepeni sud će rješenjem ukinuti presudu prvostepenog suda u dijelu u kojem je prekoračen tužbeni zahtjev."

Član 46.

U članu 229. tačka 5) mijenja se i glasi:

"5) ako je prvostepeni sud iz činjenica koje je utvrdio izveo nepravilan zaključak o postojanju drugih činjenica na kojima je zasnovana presuda."

Član 47.

Član 232. mijenja se i glasi:

"Drugostepeni sud vratit će sve spise prvostepenom sudu sa dovoljnim brojem ovjerenih prepisa

svoje odluke radi predaje tom sudu, strankama i drugim zainteresiranim osobama. Prvostepeni sud dužan je odmah dostaviti odluke drugostepenog suda, a najkasnije u roku osam dana računajući od dana prijema spisa."

Član 48.

Iza člana 232. dodaje se član 232a. koji glasi:

"Član 232a.

- (1) Ako je drugostepeni sud propustio odlučiti u pogledu svih dijelova presude koji se pobijaju žalbom ili ako je propustio donijeti sve odluke koje je odbacujući, odnosno odbijajući ili uvažavajući žalbu trebalo donijeti ili ako je propustio odlučiti u pogledu jedne ili više žalbi, žalilac može u roku 30 dana od dostave drugostepene odluke predložiti drugostepenom sudu da svoju odluku dopuni.
- (2) Prijedlog za donošenje drugostepene dopunske odluke ne može se podnijeti zbog toga što drugostepeni sud nije odlučio o svim razlozima zbog kojih je žalba izjavljena ili na koje je bio dužan paziti po službenoj dužnosti.
- (3) Prijedlog iz stava 1. ovog člana podnosi se prvostepenom sudu, koji ga je dužan bez odgode zajedno sa spisom prosljediti drugostepenom sudu.
- (4) Na postupak u povodu prijedloga iz stava 1. ovog člana na odgovarajući način se primjenjuju odredbe čl. od 192. do 194. ovog zakona."

Član 49.

Član 237. mijenja se i glasi:

"(1) Stranke mogu izjaviti reviziju protiv pravomoćne presude donesene u drugom stepenu u roku 30 dana od dana dostave prijepisa presude.

(2) Revizija nije dozvoljena ako vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 30.000,00 konvertibilnih maraka a u privrednim sporovima 50.000,00 konvertibilnih maraka.

(3) Izuzetno, Vrhovni sud Federacije može dopustiti reviziju u svim predmetima ako ocijeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima.

(4) U slučajevima u kojima revizija nije dozvoljena prema odredbi stava 2. ovog člana, stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostepene presude ako odluka o sporu zavisi od rješenja nekog materijalno-pravnog ili procesno-pravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, a naročito u slučaju:

1) ako o tom pitanju revizijski sud još uvijek nije zauzeo shvatanje odlučujući u pojedinim predmetima na sjednici odjeljenja, a riječ je o pitanju u kojem postoji različita praksa drugostepenih sudova;

2) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvatanje, ali je odluka drugostepenog suda zasnovana na shvatanju koje nije podudarno sa tim shvatanjem;

3) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvatanje i presuda se drugostepenog suda zasniva na tom shvatanju, ali bi naročito uvažavajući razloge iznesene tokom prethodnog prvostepenog i žalbenog postupka, zbog promjene u pravnom sistemu uvjetovane novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima, te odlukom Ustavnog suda BiH, Evropskog suda za ljudska prava trebalo preispitati sudsku praksu.

(5) U reviziji iz stava 3. ovog člana stranka treba određeno naznačiti pravno pitanje zbog kojeg ju je podnijela uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose,

te izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni."

Član 50.

Član 241. mijenja se i glasi:

"(1) Revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom, u granicama razloga navedenih u reviziji, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava.

(2) U povodu revizije iz člana 237. stav 3. ovog zakona, revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u dijelu u kojem se pobija revizijom i samo zbog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni zbog kojeg je podnesena i koje je u njoj određeno naznačeno kao takvo, uz pozivanje na propise i druge izvore prava koji se na to pitanje odnose."

Član 51.

U članu 244. dodaje se stav 2. koji glasi:

"(2) U slučaju da je podnosilac revizije odustao od podnesene revizije prvostepeni sud će rješenjem utvrditi odustanak od revizije."

Član 52.

Član 247. mijenja se i glasi:

"(1) Nedožvoljenu reviziju odbaciti će revizijski sud rješenjem, kao i nepravovremenu ili nepotpunu reviziju, ako to, u granicama svojih ovlaštenja, nije učinio prvostepeni sud.

(2) Revizija je nedozvoljena ako nije izjavljena putem punomoćnika iz člana 301b. ovog zakona, ako ju je izjavila osoba koja nije ovlaštena na podnošenje revizije, ili osoba koja je odustala od revizije, ili ako osoba koja je izjavila reviziju nema pravni interes za podnošenje revizije, ili ako je revizija izjavljena protiv presude protiv koje se po zakonu ne može podnijeti.

(3) Revizijski sud će rješenjem utvrditi da je podnosilac revizije odustao od podnesene revizije ako je to propustio učiniti prvostepeni sud.

(4) Reviziju iz člana 237. stav 3. ovog zakona sud će rješenjem odbaciti kao nedozvoljenu i ako u reviziji ne bude određeno naznačeno pravno pitanje zbog kojeg se podnosi uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose, kao i zato što u njoj nisu određeno izloženi razlozi zbog kojih podnosilac smatra da je to pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

(5) Revizijski sud će reviziju iz člana 237. stav 3. ovog zakona odbaciti i ako ocijeni da pravno pitanje zbog kojeg je ona izjavljena nije važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

(6) U obrazloženju rješenja iz st. 4. i 5. ovog člana treba se samo pozvati na odredbe navedenih stavova koje predviđaju odbacivanje takve revizije zbog tamo navedenih razloga. Ako ocijeni da bi to bilo svrsishodno, sud može odlučiti i da se posebno obrazlože razlozi zbog kojih je donijeto takvo rješenje.

(7) Ako sud, u slučaju iz stava 5. ovog člana, nađe da samo neko od više istaknutih pravnih

pitanja nije važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, revizija će se odbaciti samo u pogledu tog pitanja."

Član 53.

U članu 248. iza riječi "izjavljena" dodaju se riječi: "kao ni razlog na koji pazi po službenoj dužnosti".

Član 54.

Član 249. mijenja se i glasi:

"(1) Ako utvrdi da postoji povreda odredaba parničnog postupka zbog koje se revizija može izjaviti, osim povreda određenih u st. 2. i 3. ovog člana, revizijski sud će, s obzirom na prirodu povrede, presudom preinačiti presudu drugostepenog suda ili rješenjem ukinuti u cijelosti ili djelimično presudu drugostepenog i prvostepenog suda ili samo presudu drugostepenog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje istom ili drugom sudiji prvostepenog suda, odnosno istom ili drugom vijeću drugostepenog suda, odnosno drugom nadležnom sudu.

(2) Ako je u postupku pred prvostepenim ili drugostepenim sudom odlučeno o zahtjevu koji nije u sudskoj nadležnosti ili po tužbi koja je podnijeta poslije zakonom propisanog roka ili ako prije podnošenja tužbe nije proveden zakonom predviđeni postupak mirnog ili drugačijeg ostvarivanja prava, a zbog toga je tužbu trebalo odbaciti ili o kojem je već prije pravomoćno presuđeno ili kojeg se tužilac odrekao ili o kojem je već zaključena sudska nagodba, revizijski sud će ukinuti rješenjem donesene odluke i odbaciti tužbu.

(3) Ako je u postupku pred prvostepenim ili drugostepenim sudom kao tužilac ili tuženi učestvovala osoba koja ne može biti stranka u postupku ili ako stranku u postupku koje je pravno lice nije zastupala ovlaštena osoba ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik ili ako zakonski zastupnik, odnosno punomoćnik stranke nije imao potrebna ovlaštenja za vođenje parnice ili za pojedine radnje u postupku, ako vođenje parnice, odnosno obavljanje pojedinih radnji u postupku nije bilo naknadno odobreno, revizijski sud će, s obzirom na prirodu povrede, postupiti prema odredbama st. 1. ili 2. ovog člana."

Član 55.

Član 251. mijenja se i glasi:

"(1) Ako utvrdi da je drugostepenom, odnosno i prvostepenom presudom prekoračen tužbeni zahtjev na način da je odlučeno o nečemu drugom a ne o onome što je traženo, revizijski sud će rješenjem ukinuti samo presudu drugostepenog suda ili i presudu prvostepenog suda i predmet vratiti drugostepenom, odnosno prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

(2) Ako utvrdi da je drugostepenom presudom, odnosno i prvostepenom presudom prekoračen tužbeni zahtjev na način da je dosuđeno više od onoga što je traženo, revizijski sud će rješenjem ukinuti presudu drugostepenog suda, odnosno i presudu prvostepenog suda u dijelu kojim je prekoračen tužbeni zahtjev."

Član 56.

Član 252. mijenja se i glasi:

"Odluka revizijskog suda dostavlja se prvostepenom sudu putem drugostepenog suda sa dovoljnim brojem ovjerenih prijepisa svoje odluke za sud, stranke i druge zainteresirane osobe, a prvostepeni sud je dužan odluku dostaviti strankama u roku osam dana od dana prijema."

Član 57.

U članu 255. u tački 1) riječ "izuzet" zamjenjuje se riječju "isključen".

Iza tačke 5) dodaju se nove tač. 6), 7) i 8) koje glase:

"6) ako stranka stekne mogućnost da upotrijebi pravomoćnu odluku suda koja je ranije između istih stranaka donijeta o istom zahtjevu;

7) ako se odluka suda zasniva na drugoj odluci suda ili na odluci nekog drugog organa, a ta odluka bude pravomoćno preinačena, ukinuta, odnosno poništena;

8) ako je naknadno pred nadležnim organom na drugačiji način, pravomoćno, odnosno konačno riješeno prethodno pitanje (član 12.) na kojem je sudska odluka zasnovana;"

Dosadašnja tačka 6. postaje tačka 9.

Član 58.

U članu 256. u stavu 2. iza broja "1" riječ "i" zamjenjuje se zarezom, a iza broja "6" dodaju se brojevi: ",7, 8 i 9".

Član 59.

U članu 257. u stavu 1. tačka 5) mijenja se i glasi:

"5) u slučajevima iz člana 255. tač. 6., 7., 8. i 9. ovog zakona od dana kada je stranka mogla iznijeti sudu nove činjenice, odnosno nova dokazna sredstva."

Član 60.

Iza člana 261. dodaje se novi član 261a. koji glasi:

"Član 261a.

Nepravovremen, nepotpun ili nedozvoljen prijedlog za ponavljanje postupka odbacit će rješenjem sudija pojedinac drugostepenog suda, ako to u granicama svojih ovlaštenja nije učinio prvostepeni sud."

Član 61.

U članu 263. u stavu 4. iza riječi "sudija" dodaju se riječi: ", koji nisu učestvovali u donošenju odluke u ranijem postupku".

Član 62.

Iza člana 264. dodaje se novi član 264a. koji glasi:

"Član 264a.

- (1) Kada Evropski sud za ljudska prava utvrdi povredu kojeg ljudskog prava ili osnovne slobode zagarantovane Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i dodatnih Protokola uz Konvenciju, koje je ratifikovala Bosna i Hercegovina, stranka može u roku 90 dana od konačnosti presude Evropskog suda za ljudska prava podnijeti zahtjev sudu u Bosni i Hercegovini, koji je sudio u prvom stepenu u postupku u kojem je donesena odluka kojom je povrijeđeno ljudsko pravo ili osnovna sloboda, za izmjenu odluke kojom je to pravo ili osnovna sloboda povrijeđeno.
- (2) Postupak iz stava 1. ovog člana provodi se uz odgovarajuću primjenu odredaba o ponavljanju postupka.
- (3) U ponovljenom postupku sudovi su dužni poštovati pravne stavove izražene u konačnoj presudi Evropskog suda za ljudska prava, kojom je utvrđena povreda osnovnog ljudskog prava i slobode."

Član 63.

U članu 269. u stavu 2. u prvoj rečenici, iza riječi: "predlagač osiguranja" dodaju se riječi: "a na prijedlog protivnika osiguranja,".

Član 64.

U članu 282. stav 3. mijenja se i glasi:

"(3) O žalbi odlučuje drugostepeni sud u roku 15 dana od dana prijema spisa."

Član 65.

Član 285. mijenja se i glasi:

- "(1) Ako predlagač osiguranja u roku određenom rješenjem o određivanju mjere osiguranja ne podnese dokaz iz člana 280. ovog zakona, sud će rješenjem staviti van snage izrečenu mjeru osiguranja, ukinuti provedene radnje i obustaviti postupak.
- (2) Rješenje iz stava 1. ovog člana sud će na prijedlog protivnika osiguranja donijeti i u sljedećim slučajevima:
- 1) ako su se okolnosti zbog kojih je mjera određena kasnije promijenile tako da više nije potrebna;
 - 2) ako protivnik osiguranja položi sudu dužni iznos potraživanja koje se osigurava sa kamatama i troškovima;
 - 3) ako protivnik osiguranja učini vjerovatnim da je potraživanje u vrijeme donošenja rješenja o određivanju mjere osiguranja već bilo naplaćeno ili dovoljno osigurano;
 - 4) ako je pravomoćno utvrđeno da potraživanje nije nastalo ili je prestalo.
- (3) U slučajevima iz stava 1. i stava 2. tač. 3.i 4. ovog člana troškove prouzrokovane određivanjem i provođenjem mjere osiguranja predlagač osiguranja dužan je nadoknaditi protivniku osiguranja."

Član 66.

U članu 296. u stavu 2. tačka 4) mijenja se i glasi:

"4) ako je prebivalište i boravište tuženog nepoznato, a tuženi nema punomoćnika;"

Iza stava 3. dodaje se stav 4. koji glasi:

"(4) Ako se tokom postupka nakon podnošenja tužbe i u odnosu na tužioca ostvare razlozi zbog kojih je prema odredbama iz st. 1. i 2. ovog člana moguće tuženom postaviti privremenog zastupnika, sud će privremenog zastupnika postaviti i tužiocu."

Član 67.

U članu 298. dodaje se stav 2. koji glasi:

"(2) Oglas iz stava 1. ovog člana sadrži: naziv suda koji je postavio privremenog zastupnika, zakonski osnov, ime tuženog kojem se postavlja zastupnik, predmet spora, ime zastupnika i njegovo zanimanje i boravište, kao i upozorenje da će zastupnik zastupati tuženog u postupku sve dok se tuženi ili njegov punomoćnik ne pojavi pred sudom, odnosno dok organ starateljstva ne obavijesti sud da je postavio staratelja."

Član 68.

U članu 301. stav 1. mijenja se i glasi:

"(1) Punomoćnik može biti advokat, advokatsko društvo ili uposlenik službe za besplatnu pravnu pomoć, kao i za pravna lica uposlenik tog pravnog lica, a za fizička lica bračni, odnosno vanbračni drug stranke ili srodnik stranke po krvi po pravoj liniji do bilo kojeg stepena, u pobočnoj do četvrtog stepena zaključno, odnosno srodnik po tazbini zaključno do drugog stepena."

Iza stava 2. dodaju se st. 3. i 4. koji glase:

"(3) U radnim sporovima radnika može, besplatno, zastupati i osoba uposlena za pružanje pravne pomoći pri sindikatu, pod uvjetom da je diplomirani pravnik i ima položen pravosudni ispit.

(4) Ako u punomoći nisu bliže određena ovlaštenja, punomoćnik iz stava 3. ovog člana ima ovlaštenja iz člana 307. ovog zakona."

Član 69.

Iza člana 301. dodaju se novi čl. 301a. i 301b. koji glase:

"Član 301a.

Ako u parnicama o imovinskopравnim zahtjevima vrijednost predmeta spora prelazi iznos 50.000 konvertibilnih maraka, punomoćnici pravnih lica mogu biti samo osobe koje imaju položen pravosudni ispit.

Član 301b.

(1) Stranka može podnijeti reviziju putem punomoćnika koji je advokat.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, stranka može sama podnijeti reviziju ako ima položen pravosudni ispit, odnosno za nju može reviziju podnijeti kao punomoćnik osoba koja je prema odredbama ovog ili kojeg drugog zakona ovlaštena zastupati je u tom svojstvu iako nije advokat, ako ima položen pravosudni ispit."

Član 70.

U članu 310. u stavu 4. broj "15" zamjenjuje se brojem "30".

Član 71.

Član 311. mijenja se i glasi:

- "(1) Punomoć prestaje smrću fizičkog lica, proglašenjem za umrlo i gubitkom poslovne sposobnosti.
- (2) Ako je punomoćniku fizičkog lica dato ovlaštenje da može poduzimati sve radnje u postupku a stranka, odnosno njen zakonski zastupnik umre ili postane poslovno nesposoban ili ako zakonski zastupnik bude razriješen dužnosti, punomoćnik je ovlašten poduzimati radnje u postupku koje ne trpe odgađanje."

Član 72.

U članu 312. stav 2. mijenja se i glasi:

"(2) U slučaju stečaja ili likvidacije punomoć koju je izdao stečajni, odnosno likvidacioni dužnik prestaje kada prema važećim propisima nastupe pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka, odnosno likvidacije."

U stavu 3. broj "15" zamjenjuje se brojem "30".

Član 73.

U članu 316. u stavu 1. riječi ", osim u slučajevima u kojima se vrijednost spora ne može izraziti u novcu" se brišu.

Član 74.

U članu 325. u stavu 5. riječi: "vojsci Federacije" zamjenjuju se riječima: "Oružanim snagama Bosne i Hercegovine".

U stavu 6. broj "4" zamjenjuje se brojem "5" a riječi: "vojske Federacije" zamjenjuju se riječima: "Oružanih snaga Bosne i Hercegovine".

Član 75.

U članu 330. dodaje se stav 2. koji glasi:

"(2) Povrat u prijašnje stanje nije dozvoljen ako se propuštanje stranke može pripisati povredi postupka zbog koje se može izjaviti pravni lijek."

Član 76.

U članu 332. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

"(3) Ako stranka koja je podnijela prijedlog za povrat u prijašnje stanje ne dođe na ročište zakazano povodom prijedloga a uredno je obaviještena, smatrat će se da je prijedlog povučen."

Član 77.

Član 333. mijenja se i glasi:

- "(1) Protiv rješenja kojim se usvaja prijedlog za povrat u prijašnje stanje nije dozvoljena žalba, osim ako je usvojen nepravovremeno i nedozvoljen prijedlog.
(2) Protiv rješenja kojim se odbija prijedlog za povrat u prijašnje stanje žalba je dozvoljena."

Član 78.

U članu 337. dodaju se novi st. 2., 3. i 4. koji glase:

- "(2) Osoba koja vrši dostavljanje dužna je na zahtjev osobe kojoj se dostavljanje vrši dokazati svojstvo osobe ovlaštene za dostavljanje.
(3) Osobe koje dostavljač zatekne na mjestu na kojem treba da se izvrši dostavljanje dužne su na njegov zahtjev pružiti podatke o svom identitetu.
(4) Nadležni organ sudske policije dužan je da na zahtjev suda pomogne prilikom obavljanja poslova dostavljanja."

Član 79.

Iza člana 337. dodaju se novi čl. 337a. i 337b. koji glase:

"Član 337a.

- (1) Ako se tuženi prije podnošenja tužbe sudu u pisanom sporazumu sklopljenom sa tužiocem saglasio da mu se dostava u sporovima na koje se sporazum odnosi vrši na određenoj adresi u Federaciji ili putem određene osobe u Federaciji, tužba i druga pismena u postupku tuženom će se, na prijedlog tužioca, dostavljati na tu adresu ili toj osobi. Smatrat će se da je dostava tuženom obavljena kada je pismeno dostavljeno osobi naznačenoj u sporazumu.
(2) Ako se dostava iz stava 1. ovog člana nije mogla izvršiti, sud će odrediti da se daljnje dostave tuženom vrše stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda. Smatrat će se da je dostava izvršena istekom 15 dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda.
(3) Tužilac je dužan uz tužbu priložiti sporazum iz stava 1. ovog člana, ako u njoj predlaže da se dostava vrši na adresu ili putem osobe iz tog sporazuma. Tužilac koji u tužbi nije predložio da se dostava vrši na adresu ili putem osobe iz sporazuma može i kasnije tokom postupka predložiti da se tuženom dostava vrši na tu adresu ili putem te osobe ako mu se nije mogla uredno obaviti na adresi naznačenoj u tužbi.
(4) Sporazum iz stava 1. ovog člana može se sklopiti u pogledu određenog spora koji je već nastao ili u pogledu budućih sporova koji mogu nastati iz određenog pravnog odnosa.
(5) Ako je tuženi fizičko lice koje ne obavlja registriranu djelatnost, sporazum iz stava 1. ovog člana valjan je samo ako je na njemu potpis tuženog javno ovjeren. Ako tuženo fizičko lice obavlja registriranu djelatnost, sporazum iz stava 1. ovog člana u vezi sa sporovima koji se ne tiču te djelatnosti pravno je valjan samo ako je na njemu potpis tuženog javno ovjeren."

Član 337b.

- (1) Ako se određenim osobama na osnovu njihovog zahtjeva i odobrenja predsjednika suda dostava vrši u sudu, pismena koja im upućuje sud, osim prvostepene presude, polažu se za njih u

posebne pretince u za to određenoj prostoriji suda. Dostavu vrši službena osoba suda.

(2) Predsjednik suda može rješenjem odrediti da svi advokati koji imaju kancelariju na području njegovog suda sudska pismena, osim prvostepene presude, primaju putem pretinaca iz stava 1. ovog člana. Protiv tog rješenja advokat ima pravo žalbe predsjedniku neposredno višeg suda u roku osam dana.

(3) Pismena koja se dostavljaju putem pretinca ne smiju biti dostupna osobama kojima se dostavljaju prije nego što potpišu dostavnicu. Pismena se dostavljaju u zatvorenim omotnicama u kojima se dostava vrši putem pošte. Prilikom uzimanja pismena moraju se preuzeti sva pismena položena u pretinac.

(4) Na svako pismeno koje se dostavlja na način predviđen u st. 1. i 2. ovog člana naznačit će se dan kada je položeno u pretinac osobe kojoj se dostava tako obavlja.

(5) U slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana, osobe iz st. 1. i 2. ovog člana dužne su pismeno podići iz pretinca u roku osam dana na način određen st. 3. i 4. ovog člana. Ako pismeno ne bude podignuto u tom roku, dostava će se obaviti stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda. Smatrat će se da je dostava obavljena istekom 15 dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda.

(6) Dostava u slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana uredna je i ukoliko umjesto putem pretinca bude obavljena na drugi zakonom predviđen način.

(7) Predsjednik suda staviti će van snage odobrenje iz stava 1. ovog člana ako utvrdi da osoba kojoj je ono dato, neredovno preuzima pismena ili pokušava zloupotrijebiti takav način dostave."

Član 80.

U članu 339. stav 1. mijenja se i glasi:

"(1) Dostava fizičkim licima obavlja se predajom pismena osobi kojoj se dostava ima obaviti na adresu označenu u tužbi, odnosno na adresu prebivališta ili boravišta upisanu kod organa nadležnog za vođenje evidencije o ličnim kartama, ako ovim zakonom nije drugačije određeno."

Član 81.

Iza člana 343. naziv odjeljka 2.: "Dostava putem pošte" i član 344. se brišu.

Član 82.

U članu 345. stav 1. mijenja se i glasi:

"(1) Dostavljanje fizičkim licima po pravilu se vrši predajom pismena osobi kojoj se dostava ima obaviti."

Stav 2. mijenja se i glasi:

"(2) Ako se osoba kojoj se pismeno ima dostaviti ne zatekne u svom stanu, dostava se obavlja predajom pismena nekome od njenih odraslih članova domaćinstva koji je dužan primiti pismeno, a ako se oni ne zateknu u stanu, pismeno će se predati susjedu ako on na to pristane."

Stav 4. mijenja se i glasi:

"(4) Ako je predaja pismena obavljena drugoj osobi koja učestvuje u parnici kao protivnik osobe kojoj se dostavljanje ima obaviti, dostava će se smatrati neurednom."

Član 83.

U članu 346. stav 2. se briše.

Dosadašnji stav 3. postaje stav 2.

Član 84.

Član 348. mijenja se i glasi:

"(1) Ako se utvrdi da je osoba kojoj se pismeno ima dostaviti privremeno odsutna i da joj osobe navedene u članu 345. st. 2. i 3. ovog zakona ne mogu pismeno na vrijeme predati, vratit će pismeno sudu uz naznaku gdje se odsutni nalazi, a dostava će ponovo biti pokušana u odgovarajuće vrijeme.

(2) Ako dostavljač utvrdi da osoba kojoj se pismeno ima dostaviti ne stanuje na adresi na kojoj se dostava pokušava obaviti, ali istovremeno utvrdi tačnu adresu te osobe, dostava će se obaviti na naknadno utvrđenoj adresi. Ako dostavljač ne može utvrditi tačnu adresu osobe kojoj se pismeno ima dostaviti, pismeno će vratiti sudu, a sud će od stranke koja je prvobitno sud obavijestila o adresi te osobe, zatražiti da dostavi tačnu adresu, odnosno adresu njenog prebivališta u Federaciji prema podacima o njenom prebivalištu, koji će se pribaviti iz evidencije nadležnog organa.

(3) Ako je utvrđeno da tuženi kojem se dostava pismena ima obaviti ne stanuje na adresi svog posljednjeg poznatog prebivališta a njegovo sadašnje boravište ili radno mjesto se ne mogu utvrditi, dostava pismena obaviti će se objavljivanjem pismena na oglasnoj ploči suda, a u slučaju da se dostavlja tužba, i u najmanje jednim dnevnim novinama koje se distribuiraju u Federaciji.

(4) Dostava se smatra obavljenom istekom roka 15 dana od dana objavljivanja.

(5) U objavi se, osim pismena koje se ima dostaviti, navodi i ime i prezime osobe kojoj se dostava obavlja, predmet spora i obavijest o tome kada se dostava pismena smatra obavljenom. Prilikom objave u dnevnim novinama, ako je pismeno koje se dostavlja predugo da bi bilo objavljeno u cijelosti, objavljuje se samo kratak sadržaj pismena.

(6) Troškove objave u dnevnim novinama predujmljuje tužilac.

(7) Ako u roku koji odredi sud tužilac ne predujmi troškove objavljivanja tužba će se odbaciti."

Član 85.

Član 349. mijenja se i glasi:

"(1) Dostava organima vlasti i pravnim licima, po pravilu, vrši se predajom pismena jednom od lica iz člana 339. stav 2. ovog zakona.

(2) Pravnom licu koje je upisano u određeni sudski ili drugi upisnik dostava se vrši na adresu navedenu u tužbi predajom pismena jednom od lica iz člana 339. stav 2. ovog zakona.

(3) Ako dostavljanje na adresu navedenu u tužbi ne uspije, dostavljanje će se obaviti na adresu sjedišta te osobe upisane u sudski registar - upisnik. Ako dostava ne uspije ni na toj adresi, obaviti će se stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda. Smatrat će se da je dostava obavljena istekom 15 dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda.

(4) Ako je adresa upisanog sjedišta pravnog lica iz stava 1. ovog člana adresa navedena u tužbi, dostava iz stava 1. ovog člana neće se ponoviti na tu adresu, već će se obaviti stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda.

(5) Odredbe st. 1. i 2. ovog člana primjenjuju se i na fizička lica koja obavljaju određenu registriranu djelatnost kada se tim licima dostava obavlja u vezi sa tom djelatnošću."

Član 86.

Iza člana 356. naziv glave XIX. mijenja se i glasi: "ISKLUČENJE I IZUZEĆE".

Član 87.

Član 357. mijenja se i glasi:

"(1) Sudija ne može vršiti sudijsku dužnost (isključenje):

- 1) ako je sam stranka, zakonski zastupnik ili punomoćnik stranke, ako je sa strankom u odnosu saovlaštenika, saobveznika ili regresnog obveznika ili ako je u istom predmetu saslušan kao svjedok ili vještak;
 - 2) ako mu je stranka ili zakonski zastupnik ili punomoćnik stranke srodnik po krvi u pravoj liniji a u pobočnoj liniji do četvrtog stepena ili mu je bračni, odnosno vanbračni supružnik srodnik po tazbini do drugog stepena, bez obzira na to da li je brak prestao ili nije;
 - 3) ako je staratelj, usvojitelj ili usvojenik stranke, njenog zakonskog zastupnika ili punomoćnika ili ako između njega i stranke, njenog zakonskog zastupnika ili punomoćnika stranke postoji zajedničko domaćinstvo;
 - 4) ako između sudije i stranke teče neka druga parnica;
 - 5) ako je u istom predmetu učestvovao u postupku medijacije, ili u zaključenju sudske nagodbe koja se pobija u parnici, ili je donio odluku koja se pobija, ili je zastupao stranku kao advokat;
 - 6) ako je u stečajnom postupku učestvovao u donošenju odluke povodom koje je došlo do spora.
- (2) Sudija može biti izuzet ako postoje okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristrasnost (izuzeće)."

Član 88.

Član 358. mijenja se i glasi:

"(1) Stranka podnosi zahtjev za isključenje, odnosno izuzeće sudije čim sazna da postoji neki od razloga za isključenje, odnosno izuzeće, a najkasnije do završetka rasprave, a ako nije bilo rasprave, do donošenja odluke.

(2) Stranka može u pravnom lijeku ili u odgovoru na pravni lijek poimenično navesti sudiju koji ne bi mogao učestvovati u donošenju odluke zbog razloga iz člana 357. ovog zakona.

(3) U zahtjevu se mora navesti zakonski razlog zbog kojeg se traži isključenje ili izuzeće, okolnosti iz kojih proizilazi da je prijedlog pravovremeno podnjet i činjenice na kojima se zasniva postojanje razloga za isključenje ili izuzeće.

(4) Stranka može tražiti isključenje ili izuzeće samo poimenično određenog sudije koji u predmetu postupa."

Član 89.

Iza člana 358. dodaje se član 358a. koji glasi:

"Član 358a.

(1) Nepravovremen, nepotpun i nedozvoljen zahtjev za isključenje ili izuzeće odbacit će sudija ili vijeće pred kojim se postupak vodi.

(2) Nije dozvoljen zahtjev za isključenje ili izuzeće:

- 1) kojim se uopćeno traži isključenje ili izuzeće svih sudija nekog suda ili svih sudija koji bi mogli

učestvovati u nekom postupku;

2) o kojem je već odlučeno;

3) u kojem nije obrazložen zakonski razlog zbog kojeg se isključenje ili izuzeće traži;

4) ako stranka zahtijeva isključenje, odnosno izuzeće sudije koji ne postupa u tom predmetu;

5) ako stranka zahtijeva isključenje, odnosno izuzeće predsjednika suda, izuzev kada postupa u tom predmetu.

(3) Ako je zahtjev iz stava 1. ovog člana podnjet na ročištu, sudija će ga odbaciti i nastaviti ročište.

(4) Protiv rješenja iz stava 1. ovog člana nije dozvoljena posebna žalba."

Član 90.

Član 359. mijenja se i glasi:

"(1) O zahtjevu za isključenje ili izuzeće sudije odlučuje predsjednik suda.

(2) Ako stranka traži isključenje ili izuzeće predsjednika suda, odluku o isključenju ili izuzeću donosi predsjednik neposredno višeg suda.

(3) O zahtjevu za isključenje ili izuzeće predsjednika Vrhovnog suda Federacije odlučuje se na općoj sjednici ovog suda.

(4) Prije donošenja odluke o isključenju ili izuzeću uzet će se izjava sudije čije se isključenje ili izuzeće traži, a po potrebi obaviti će se i drugi izviđaji.

(5) Protiv rješenja kojim se usvaja zahtjev za isključenje ili izuzeće nije dozvoljena žalba, a protiv rješenja kojim se zahtjev odbija nije dozvoljena posebna žalba."

Član 91.

Član 360. mijenja se i glasi:

"(1) Kada sazna da postoji neki od razloga za isključenje iz člana 357. stav 1. ovog zakona ili čim sazna da je stavljen zahtjev za njegovo isključenje, sudija je dužan prekinuti svaki rad na tom predmetu i o razlozima za isključenje odmah obavijestiti stranke i predsjednika suda koji će odlučiti o isključenju.

(2) Do donošenja rješenja o zahtjevu za isključenje sudija će poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgađanja.

(3) Kad sudija sazna da je stavljen zahtjev za njegovo izuzeće ili čim sazna da postoji neki od razloga za izuzeće iz člana 357. stav 2. ovog zakona, dužan je odmah o tome obavijestiti predsjednika suda, a postupak nastaviti bez odgađanja do donošenja odluke o izuzeću. Ako se radi o izuzeću predsjednika suda, on će sebi odrediti zamjenika iz reda sudija tog suda, a ako to nije moguće, postupiti će po članu 49. ovog zakona."

Član 92.

Iza člana 360. dodaje se novi član 360a. koji glasi:

"Član 360a.

(1) Ako zahtjev za isključenje bude usvojen, sud će ukinuti sve radnje koje je poduzeo isključeni sudija.

(2) Ako zahtjev za izuzeće bude usvojen, sud će ukinuti radnje koje su bile poduzete poslije

podnošenja zahtjeva, osim ako se stranke ne saglase da se poduzete radnje ne ukidaju.

(3) U slučaju podnošenja zahtjeva za isključenje ili izuzeće u toku rasprave pred drugostepenim sudom primjenjuju se odredbe iz st. 1. i 2. ovog člana."

Član 93.

U članu 362. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

"(3) Nakon što se tuženi upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, bez njegovog pristanka ne može uz tužioca pristupiti novi tužilac."

Dosadašnji stav 3. postaje stav 4.

Član 94.

U članu 363. u stavu 1. iza riječi: "da bude" dodaje se riječ "pravomoćno".

Član 95.

U članu 371. u stavu 3. dodaje se rečenica koja glasi: "Pravni lijek je dozvoljen ukoliko mu se stranka izričito ne protivi."

Član 96.

Iza člana 371. dodaje se podnaslov i novi član 371a. koji glasi:

"1a. Intervencijsko dejstvo presude

Član 371a.

(1) U parnici između stranke i umješaća koji joj se pridružio umješać ne može osporavati utvrđeno činjenično stanje, kao i pravne kvalifikacije sadržane u obrazloženju pravomoćne presude (intervencijsko dejstvo presude).

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, stranka koja je bila umješać ima pravo istaći prigovor da je stranka iz ranije parnice kojoj se pridružio kao umješać pogrešno vodila prethodnu parnicu ili da je sud propustio dostaviti joj pozive, podneske ili odluke.

(3) Sud može usvojiti prigovore iz stava 2. ovog člana samo ako stranka iz stava 1. ovog člana koja je bila umješać dokaže da:

1) u vrijeme stupanja u prethodnu parnicu nije pravovremeno bila obaviještena o parnici koja je prethodno vođena i time bila spriječena poduzimati radnje koje bi dovele do povoljnijeg ishoda te parnice;

2) stranka iz parnice kojoj se pridružila kao umješać, namjerno ili iz grube nepažnje, propustila je poduzimati parnične radnje koje bi dovele do povoljnijeg ishoda prethodne parnice, a za mogućnost njihovog poduzimanja ranije umješać nije znao ili nije mogao znati;

3) stranka iz prethodne parnice svojim parničnim radnjama sprečavala je da nastupi dejstvo radnji njenog umješaća.

(4) Ako stranka iz stava 1. ovog člana koja je bila umješać uspije sa prigovorom iz stava 2. ovog člana, sud će dozvoliti da stranke ponovo raspravljaju o činjeničnim i pravnim pitanjima o kojima je raspravljano u prethodnoj parnici."

Član 97.

U članu 372. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

"(3) Odredbe člana 371a. ovog zakona na odgovarajući način se primjenjuju i na treću osobu koja je obaviještena o otpočetoj parnici."

Član 98.

Iza člana 375. dodaju se čl. 375a., 375b. i 375c. koji glase:

"Član 375a.

- (1) Ročišta pred sudom mogu se tonski snimati.
- (2) O tonskom snimanju rješenjem odlučuje sud sam ili na prijedlog stranke.
- (3) Protiv tog rješenja žalba nije dozvoljena.
- (4) Tonski snimak ročišta dostavlja se strankama.

Član 375b.

- (1) Tonski snimak ročišta dio je spisa sudskog predmeta.
- (2) Način pohranjivanja i prijenosa tonskog snimka, tehnički uvjeti i način snimanja uređuju se sudskim poslovníkom.

Član 375c.

- (1) Tonski snimak prenijet će se i u pisani oblik u roku osam dana od dana snimanja.
- (2) Tonski snimak u pisanom obliku sačinjava se u skladu sa odredbama člana 374. ovog zakona mora sadržavati sve što je snimljeno u tonskom snimku.
- (3) Stranke mogu tražiti prijepis tonskog snimka u skladu sa odredbama ovog zakona.
- (4) Prijepis tonskog snimka stranke mogu zatražiti u roku osam dana od dana kada je tonski snimak sačinjen.
- (5) Ako se prijepis tonskog snimka i tonski snimak u bitnom razlikuju, stranka ima pravo podnijeti prigovor u roku osam dana od dana dostave prijepisa. Prigovor mora biti obrazložen.
- (6) Sud će po prigovoru stranke iz stava 5. ovog člana u roku tri dana rješenjem prihvatiti i izmijeniti prijepis tonskog snimka ili prigovor odbiti. Protiv tog rješenja nije dozvoljena posebna žalba."

Član 99.

Iza člana 377. naziv glave XXIII. mijenja se i glasi: "PREKID, ZASTOJ I OBUSTAVA POSTUPKA".

Član 100.

U članu 378. u tač. 1) i 2) riječi: ", a nema punomoćnika u toj parnici" se brišu.

Član 101.

Iza člana 382. dodaju se novi čl. 382a. i 382b. koji glase:

"Član 382a.

- (1) Sud će zastati sa postupkom kada je to propisano zakonom.
- (2) Rješenjem o zastoju postupka sud određuje vrijeme trajanja zastoja.
- (3) Protiv rješenja o zastoju postupka nije dozvoljena posebna žalba.
- (4) Sud nastavlja postupak po službenoj dužnosti čim prestanu razlozi koji su izazvali zastoj postupka.
- (5) Kada sud zastane sa postupkom, može poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgađanja.
- (6) Zastoj postupka ne utiče na rokove za poduzimanje parničnih radnji.

Član 382b.

- (1) Postupak se obustavlja kada umre ili prestane postojati stranka u postupku o pravima koja ne prelaze na njezine nasljednike, odnosno pravne sljednike.
- (2) U slučajevima iz stava 1. ovog člana, sud će rješenje o obustavi postupka dostaviti protivnoj stranci, te nasljednicima, odnosno pravnim sljednicima stranke nakon što oni budu utvrđeni.
- (3) Sud će nasljednicima umrle stranke, na prijedlog protivne stranke ili po službenoj dužnosti, postaviti privremenog zastupnika kojem će dostaviti rješenje o obustavi postupka ako ocijeni da bi ostavinski postupak mogao duže trajati.
- (4) Rješenje o obustavi postupka doneseno iz razloga što je pravno lice prestalo postojati dostavit će se protivnoj stranci i njenom pravnom sljedniku nakon što on bude utvrđen, a ako pravno lice nema pravnog sljednika sud će na prijedlog protivne stranke ili po službenoj dužnosti rješenje o obustavi postupka dostaviti pravobranilaštvu.
- (5) U rješenju o obustavi postupka sud će odlučiti da svaka stranka snosi svoje troškove u postupku koji je prethodio donošenju rješenja o obustavi.
- (6) Na postupak o obustavi na odgovarajući način primjenjivat će se odredbe ovog zakona o prekidu postupka."

Član 102.

Član 395. mijenja se i glasi:

"Odredbe o troškovima primjenjuju se i na stranke koje zastupa javno pravobranilaštvo. U tom slučaju troškovi postupka obuhvataju i iznos koji bi se stranci priznao na ime nagrade advokatu."

Član 103.

U članu 429. u stavu 1. broj "3.000" zamjenjuje se brojem "5.000".

Član 104.

U članu 432. u st. 1. i 2. broj "3.000" zamjenjuje se brojem "5.000".

Član 105.

Iza člana 453. dodaje se nova glava XXXa. i čl. od 453a. do 453h. koji glase:
"XXXa. - TUŽBA ZA ZAŠTITU KOLEKTIVNIH INTERESA

Član 453a.

(1) Udruženja, tijela, ustanove ili druge organizacije osnovane u skladu sa zakonom, koje se u sklopu svoje registrirane ili propisom određene djelatnosti bave zaštitom zakonom utvrđenih kolektivnih interesa i prava građana, mogu, kada je takvo ovlaštenje posebnim zakonom izričito predviđeno i uz uvjete predviđene tim zakonom, podnijeti tužbu (tužba za zaštitu kolektivnih interesa i prava) protiv fizičkog ili pravnog lica koje obavljanjem određene djelatnosti ili uopćeno radom, postupanjem, uključujući i propuštanjem, teže povrjeđuje ili ozbiljno ugrožava takve kolektivne interese i prava.

(2) Interesi iz stava 1. ovog člana mogu biti interesi koji se tiču čovjekove okoline i životne sredine, zatim moralni, etnički, potrošački, antidiskriminacijski i drugi interesi koji su zakonom zagarantovani i koji moraju biti teže povrijeđeni ili ozbiljno ugroženi djelatnošću, odnosno uopće postupanjem lica protiv kojeg se tužba podnosi.

(3) U parnicama po tužbi za zaštitu kolektivnih interesa primjenjivat će se ostale odredbe ovog zakona, ukoliko ovim članom i čl. od 453b. do 453h. ovog zakona ne postoji posebna odredba.

(4) Ukoliko je nekim posebnim zakonom, kojim je propisano pravo na podnošenje tužbe za zaštitu kolektivnih interesa, predviđeno nešto drugo, odredbe ovog člana i čl. od 453b. do 453h. ovog zakona neće se primjenjivati.

Član 453b.

(1) Podnosilac tužbe iz člana 453a. stav 1. ovog zakona može, ako posebnim zakonom nije drugačije propisano, zatražiti:

1) da se utvrdi da su određenim postupanjem, uključujući i propuštanjem tuženog, povrijeđeni ili ugroženi zakonom zaštićeni kolektivni interesi i prava lica koje je tužilac ovlašten štiti;

2) da se zabrani poduzimanje radnji kojima se povrjeđuju ili ugrožavaju interesi ili prava lica koje je tužilac ovlašten štiti, uključujući i korištenje određenih ugovornih odredaba ili poslovne prakse;

3) da se tuženom naloži poduzimanje radnji radi otklanjanja nastalih ili mogućih općih štetnih posljedica nastalih nedozvoljenim postupanjem tuženog, uključujući i uspostavu prijašnjeg stanja ili stanja koje će po mogućnosti najviše odgovarati tom stanju ili stanju u kojem moguća povreda zaštićenih kolektivnih interesa ili prava ne bi mogla nastupiti;

4) da se presuda kojom će biti prihvaćen neki od zahtjeva iz tač. od 1. do 3. ovog stava objavi na trošak tuženog u medijima.

(2) Postupanja tuženog iz stava 1. tačka 1. ovog člana, kojima mogu biti povrijeđeni ili ugroženi interesi i prava lica koje je tužilac ovlašten štiti, mogu biti i donošenje određenih pravila o uvjetima i načinu obavljanja djelatnosti tuženog ili odgovarajuća njegova praksa, izgradnja određenih objekata, propuštanje ugradnje propisanih zaštitnih ili drugih uređaja, imisije i drugo.

Član 453c.

Fizička i pravna lica mogu se u posebnim parnicama za naknadu štete pozvati na pravno utvrđenje iz presude kojom će biti prihvaćeni zahtjevi iz tužbe iz člana 453a. stav 1. ovog zakona da su određenim postupanjem, uključujući i propuštanjem tuženog, povrijeđeni ili ugroženi

zakonom zaštićeni kolektivni interesi i prava lica koje je tužilac ovlašten štiti. U tom slučaju sud će biti vezan uz ta utvrđenja u parnici u kojoj će se to lice na njih pozvati.

Član 453d.

U postupku koji je pokrenut određenom tužbom iz člana 453a. stav 1. ovog zakona mogu se kao umješaci sa položajem jedinstvenog suparničara na strani tužioca, ako se on sa tim saglasi, umiješati i drugi ovlašteni podnosioci takve tužbe. U taj postupak mogu se umiješati kao umješaci i fizička i pravna lica radi zaštite čijih je kolektivnih interesa tužba iz člana 453a. stav 1. ovog zakona podnesena.

Član 453e.

O tužbi iz člana 453a. stav 1. ovog zakona u prvom stepenu odlučuje sud opće mjesne nadležnosti za tuženog ili mjesta na kojem je počinjena radnja kojom se povrjeđuju kolektivni interesi ili prava radi zaštite kojih je ta tužba podnesena, ako posebnim propisom nije drugačije određeno.

Član 453f.

U presudi kojom prihvata zahtjev iz tužbe iz člana 453a. stav 1. ovog zakona sud može odlučiti da žalba ne zadržava izvršenje ili odrediti kraći rok od propisanog za ispunjenje činidbi koje su naložene tužbom.

Član 453g.

(1) Prije pokretanja ili tokom postupka pokrenutog tužbom iz člana 453a. stav 1. ovog zakona sud može, na prijedlog tužioca, odrediti sudske mjere osiguranja predviđene ovim zakonom, ako tužilac učini vjerovatnim:

1) da je tuženi postupao na način kojim je povrijedio ili ozbiljno ugrozio kolektivne interese ili prava čija se zaštita tužbom traži i

2) da je određivanje mjere potrebno radi otklanjanja opasnosti nastupanja nenadoknadle štete ili sprečavanja nasilja.

(2) Sudskom mjerom osiguranja iz stava 1. ovog člana može se zatražiti od suda da privremeno utvrdi pravila po kojima će tuženi u obavljanju svoje djelatnosti postupiti u skladu sa zatraženom izmjenom, odnosno dopunom njegovih pravila ili prakse.

Član 453h.

(1) Fizičko ili pravno lice koje obavlja određenu djelatnost u vezi sa kojom osobe ovlaštene za podnošenje tužbe iz člana 453a. stav 1. ovog zakona iznose tvrdnje da se njome povrjeđuju ili ugrožavaju kolektivni interesi ili prava lica koje je taj podnosilac ovlašten štiti takvom tužbom, ovlaštena je podnijeti tužbu kojom će zatražiti da se utvrdi da određenim postupanjem, uključujući i propuštanjima, ne povređuje, odnosno da ne ugrožava te kolektivne interese ili prava, odnosno da ih ne povređuje ili ugrožava na nedozvoljen način. Tužilac u toj parnici može zatražiti da osobi ovlaštenoj za podnošenje tužbe iz člana 453a. stav 1. ovog zakona zabrani određeno ponašanje, naročito određeno istupanje u javnosti, naknadu štete te objavu presude na

trošak tuženog u sredstvima javnog informiranja.

(2) Tužbom iz stava 1. ovog člana tužilac može obuhvatiti kao tužene i osobe koje su ovlaštene zastupati ovlaštenika za podnošenje tužbe iz člana 453a. stav 1. ovog zakona ili su članovi njegovih tijela, ali može i bitne članove koji u njegovo ime istupaju u javnosti.

(3) Tužilac iz stava 1. ovog člana može zahtjeve iz st. 1. i 2. ovog člana istaknuti i protivtužbom u parnici pokrenutoj protiv njega tužbom iz člana 453a. stav 1. ovog zakona.

(4) Tužilac iz stava 1. ovog člana može zatražiti da se podnosilac tužbe iz člana 453a. stav 1. ovog zakona i osobe koje su ga ovlaštene zastupati osude na naknadu posebne štete čiju visinu će sud utvrditi po slobodnoj ocjeni ako se pokaže da je tužba iz člana 453a. stav 1. ovog zakona bila očito neosnovana i da su vođenjem parnice u povodu te tužbe, a naročito njenim praćenjem u sredstvima javnog informiranja, teže povrijeđeni ugled i poslovni interesi tog tužioca."

Član 106.

(1) Postupci u predmetima u kojima do dana stupanja na snagu ovog zakona ne bude donesena prvostepena odluka suda provest će se prema odredbama ovog zakona.

(2) Postupci u predmetima u kojima do dana stupanja na snagu ovog zakona bude donesena prvostepena odluka suda provest će se prema ranije važećim odredbama ovog zakona.

Član 107.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Predsjedavajuća Doma naroda Parlamenta Federacije BiH **Lidija Bradara**, s. r.

Predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH **Edin Mušić**, s. r.